

*Цара Лазара 15
34000 Крагујевац
тел: 034/ 335-923
фах: 034/336-092
e-mail: poljstanicakg@open.telekom.rs*

ПССС „КРАГУЈЕВАЦ“ ДОО

БИЛТЕН

Бр. 2

*ИНФОРМАЦИЈЕ И САВЕТИ
У ПОЉОПРИВРЕДНОЈ
ПРОИЗВОДЊИ*

Фебруар 2015.год.

Садржај

воћарство-виноградарство

Сушење кајсије ----- 3

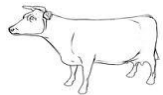
ратарство

Агротехника овса ----- 5

заштита биља

Жичњаци у кукурузу ----- 6

сточарство

Штетни утицај неоникотина на пчелиња друштва ----- 7

аграрна политика

**Потенцијал агро-индустрије Централне Србије са аспекта раста
извоза воћа и поврћа** ----- 8

стипс

Стипс-извештај о кретању цена ----- 10

Сушење кајсије

Апоплексија као појава превременог изненадног сушења кајсије врло је раширена.

Откривањем и детерминацијом правог узрочника превременог изумирања кајсије – апоплексије, лакше је борити се против ове појаве применом одговарајућих агротехничких мера.

Сушење кајсије може наступити из различитих разлога у зависности од симптома изумирања:

- бактериозно изумирање и рак ране када је у питању бактерија *Pseudomonas syringae* van Hall. проузроковач болести,
- цитоспорозно изумирање када је гљива *Cytospora cincta* Sacc. изазивач сушења,
- вертицициозна увелост када се *Verticillium dahliae* Kleb. јавља као

проузроковач сушења,

- сушење услед инкопатибилности када је узрочник неподударност подлоге и сорте,
- сушење услед гушења (асфиксије) корена када је то последица високог нивоа подземних вода итд.

Сви чиниоци према начину деловања на појаву апоплексије могу да се разврстају у три групе:

- еколошки чиниоци,
- биолошки чиниоци непаразитне природе и
- биолошки чиниоци паразитне природе.

Еколошки чиниоци који у великој мери доприносе ширењу и масовности апоплексији кајсије су:

- ✓ појава мраза и колебљивих температура, нарочито позних мразева који изазивају пуцање коре и измрзавање ткива, стварајући ране на деблу и раменим гранама кроз које настаје инфекција патогеним изазивачима;
- ✓ појава сувишних вода у земљишту које изазивају гушење (асфиксију) корена или подстичу развитак паразитних гљива у земљишту;
- ✓ појава суше у току вегетације, нарочито при обилној родности када се воћке сувише исцрпљују и остају без довољно резервних материја у ткивима, због чега постају подложне измрзавању или нападу патогених изазивача у току мировања.

Добрим избором локалитета и земљишта за подизање засада кајсије, као и одговарајућом негом воћака, ови недостатци могу знатно да се умање или потпуно елиминишу.

Група биолошких чинилаца непаразитне природе који највише делују на превремено сушење кајсије чине:

- ✓ анатомско-физиолошка инкопатибилност између подлоге или посредника (деблотворца) и сорте;
- ✓ лош избор подлоге и њена недовољна адаптивност према земљишним условима;
- ✓ осетљивост сорте према еколошким чиниоцима и патогеним изазивачима сушења;
- ✓ утицај висине калемљења;
- ✓ утицај густине садње;
- ✓ неправилна и неблагоприятна примена агротехничких мера, а нарочито недовољна исхрана, заштита и влажност земљишта.

Група биолошких чинилаца паразитне природе чине неке патогене бактерије, гљиве, вируси и микроплазме које појединачним или узајамним деловањем директно изазивају изумирање стабала кајсије, или у садејству са другим чиниоцима доприносе убрзању процеса изумирања и масовност појаве. Најзначајнији патогени изазивачи превременог сушења кајсије су:

- ✓ бактерија (*Pseudomonas syringae* van Hall.) и
- ✓ гљиве (*Cytospora cincta* Sacc., *Verticilium dahliae* Kleb., *Phytophthora* spp., *Monilia laxa*, *Gnomonia erythrostoma* (Pers.) Auresw., *Eutypa laata* (Pers: Fr) Tul., *Armillaria mellea*, *Roselinia necatrix*)

Неки вируси и микоплазме могу да изазову превремено сушење (апоплексију) кајсије:

- ✓ *Prunus steam piting* вирус,
- ✓ вирус комплекса хлоротичног лишћа кајсије,
- ✓ вирус рупичавости и узаног листа,
- ✓ хлоротично лишће у облику левка и пролиферација летораста.

Да би се штете од апоплексије умањиле или потпуно отклониле, а на основу детерминисаних и утврђених узрочника, потребно је спроводити одговарајуће превентивне мере заштите.

Виолета Петровић-Луковић
дипл.инг агрономије

Агротехника овса

Овас не подноси монокултуру а лош је предусев за стрна жита јер доста исушује земљиште. У плодореду долази на последње место, пошто због усисавајуће моћи корена најбоље користи остатке хранљивих материја. Добри предусеви су му ђубрене окопавине, једногодишње и вишегодишње махунарке.

Основну обраду треба обавити на 20 cm због продуженог ефекта дубоке обраде за предусев.

Овас је велики потрошач азота и калијума, али се њима мора обазриво ђубрити због евентуалног полегања. Препорука је да се азот унесе у земљиште у оној количини

колико га приносом усев изнесе, а фосфора треба дати за 50% више од изношења а калијума мање од изнетих количина. За принос од 3 t/ha у нашим агроеколошким условима треба за овас унети 80 kg/ha азота, 40-50 kg/ha фосфора и 40 kg/ha калијума. Распоред хранива треба да буде следећи: 50% пред основну обраду и 50% предсетвено за озиме сорте а за јаре сву количину фосфорних и калијумових ђубрива треба унети у јесен. Азотна ђубрива за овас уносе се једним делом пред сетву, а другим за прихрањивање. Пред основну обраду треба употребити највише $\frac{1}{4}$ до $\frac{1}{2}$ азотних ђубрива а остатак у раном пролећном прихрањивању. У влажнијим рејонима прихрањивање се обавља тако да се азот даје рано у пролеће и у почетку влатања. За јари јечам у сушним подручјима се целокупна количина азота даје пред основну обраду, а у влажним подручјима се примењује једно прихрањивање и то у фази интензивног бокорења.

Оптimalно време сетве озимог овса је крај септембра, јер касније посејан усев се слабије бокори и више измрзава што директно утиче на смањење приноса. Јари овас треба сејати у првој недељи почетка пролећних радова тј. када се може без штете ући у њиву, а то је је у нашим условима крајем фебруара или почетком марта. Сетва озимог овса обавља се на међуредном размаку од 10,5 до 12,5 cm на дубини 3-4 cm и на 2 cm дубине за јаре сорте. Овас је осетљив на дубоку сетву. Количина семена за озими овас је 120-160kg/ha, а за јаре 120-150 kg/ha(400 -500 клијалих зрна /m²). Нега овса је иста као иза друга стрна жита.

Овас има неравномерније зрење од осталих правих жита, па је теже одредити моменат жетве. Жетву треба почети пре осипања зрна у вршним класићима.

Љиљана Вуксановић

Жичњаци у кукурузу

Одрасли инсекти су издуженог, спљоштеног тела, дужине 7-10 мм. Ларве скочибуба изгледом подсећају на комадиће бакарне жице по чему су и добили назив жичњаци Ларве су полифагне и спадају у групу најопаснијих штеточина поцемних органа разних биљака на ораници, нарочито окопавина у ратарским и повртарским културама, штете могу да праве и у расадницима, воћњацима, ливадама и пашњацима.

Ларве скочибуба су опасне штеточине усева на влажним теренима. Кукуруз спада међу најугроженије културе од жичњака. Нападају семе након сетве, гризу клицу и тек изникле биљке.

Ларве скочибуба (жичњаци) су издуженог ваљкастог тела, обавијеног чврстим хитином, јако хитинизираним кожным омотачем, глатким и сјајним, боје сламасто жуте до црвенкаст дужине 20-25мм. Имају малу главу и три пара кратких једнаких ногу. На ларвама се запажа девет видљивих абдомалних сегмената а последњи служи за детерминацију родова и врста. Скочибубе имају вишегодишње развиће, развиће једне генерације се завршава за 3-5 година. Презимљава као ларва разне старости и млад имаго а код неких врста презимљава само ларва. Ембрионални стадијум траје 2-4 недеље, дужина живота износи 35-38 месеци, а стадијум лутке завршава се за отприлике око три недеље. Ларве живе у земјишту, правећи вертикална и хоризонтална кретања која могу бити сезонског и дневног карактера. Вертикална кретања су чешћа и настају услед промена влажности и температуре земљишта, тражења хране, потребе за пресвлачењем и деловања агротехничких мера. Оптимална температура за активност ларви је око 20°C. Највеће штете изазива на кукурузу који се сеје на влажним теренима одмах након разоравања ливада, луцеришта или стрних жита накојима су жичњаци увек присутни. На таквим земљиштима требало би утврдити густину популације и ако постоји праг штетности не радити сетву без мера заштите. Праг стетности представља присуство 3/м² жичњака.

Сузбијање подразумева пре свега примену агротехничких мера а затим и хемијских. Од агротехничких мера значајне су : плодоред, избор предусаева, обрада земљишта, уништавање корова, одношење са поља жетвених остатака и др. Код утврђеног критичног броја треба обавити сузбијање жичњака неким препаратима за третирање земљишта : Форце 1,5г(тефлутрин) 6-8кг/ха, Радар версус Г 15-20кг/ха.

Бранивоје Анђелић
дипл.инж. пољоприведе за заштиту биља

Штетни утицаји неоникотина на пчелиња друштва

Од 1. јануара 2014. године ступила је забрана која се односи на четири активне материје из инсектицидне групе неоникотиноида због сумње да су један од узрочника колапса пчелињих друштава. Иако постоје бројне теорије које предлажу различите узроке ове комплексне појаве која узима маха на тако широком простору који се протеже од северне Америке до Европе, и који укључују вирусе, стрес и последице људске активности на пчеле, утицај ове групе пестицида сматра се да је довољно доказан како би иницирао и саму ЕУ да привремено забрани ове инсектициде како би се спровела даља истраживања

која би дефинитивно потврдила или оповргла почетну тезу.

И наша земља следила је исту логику, па привремена забрана важи за четири супстанце: имидаклоприд, клотианидин, тиаметоксам и фипронил.

У питању су нерви отрови који су се у истраживањима боље показали од осталих материја са сличним механизмом дејства, попут органофосфата и карбамата, у смислу односа токсичности за инсекте и топлокрвне животиње. Међутим, каснија испитивања указала су на то да је проблем

код пчела управо у већем броју никотин ацетилхолинских рецептора који буду блокирани од стране инсектицида попут имидаклоприда, што теоретски гледано, пчеле чини много рањивијима и осетљивијима на инсектициде попут имидаклоприда и сличне неуротоскине. Оно што ове препарате чини још неповољнијима јесте чињеница да слично дејство испољавају и на друге полинаторе, попут бумбара.

Због свега наведеног, произвођачима се скреће пажња да уколико на залихама још увек имају поменута средства, избегавају њихово коришћење до даљег.

Мираш Заграђанин
дипл.инг пољопривреде за сточарство

Потенцијали агро-индустрије Централне Србије са аспекта раста извоза воћа и поврћа

Централни део Републике Србије је значајан произвођач и извозник воћа, посебно јабучастог и коштичавог, чија производња и површине под овим воћним врстама се константно повећавају, нарочито се интензивира плантажна производња. Даљи раст ове производње може се остварити само плантажном производњом са сертификаованим

садним материјалом, контролисаном употребом ђубрива и пестицида, савременим уређајима и опремом за наводњавање и противградну заштиту. Неопходна је изградња УЛО хладњача и модерних складишта са погонима за класирање и паковање воћа, што би омогућило постизање високих приноса, уједначеног квалитета и континуитета испоруке. Велико руско тржиште и неискоришћени потенцијали за пласман на тржиште ЕУ, као и процес супермаркетизације домаћег тржишта отварају простор за повећање инвестиција у овом сектору. Обједињавање понуде и и формирање јаким и функционалних удружења и задруга, које би

партиципирале у власништву складишних и дорадних капацитета, је предуслов јачања преговарачке позиције малих произвођача у откупу и приступу извозним каналима и домаћим малопродајним ланцима.

Производња поврћа за извоз на тржиште Русије и земаља у окружењу и малопродајне ланце одвија се на поседима веома малог броја специјализованих крупних произвођача (компанија и приватних газдинстава). Велики број ситних газдинстава бави се баштенском производњом поврћа, коју пласира на градске пијаче у окружењу, диверсификујући производњу и приходе на газдинству. Недостају савремени системи за наводњавање, складишни и дорадни капацитети и јака удружења произвођача, која би објединила и унапредила

понуду и наступ према откупљивачима и прерађивачима. Неопходно је убрзати сертификацију, појачати фитосанитарну контролу, промовисати интегралну и органску производњу и на крају модернизовати прерађивачке капацитете.

Пољопривредно земљиште које се користи за органску производњу заузима преко 11000 ха (7200 ха у органском статусу и 3877 ха у периоду конверзије), а заједно са површинама које се користе за сакупљање дивљег јагодичастог и бобичастог воћа, печурака и лековитог биља 829000 ха.

У органском систему производње је највише површина под воћњацима (шљиве, јабуке, малине, вишње и јагоде). Могућности пласмана ових производа, специфичног вишег нивоа квалитета су у извозу на тржиште ЕУ (органски произведено воће и поврће) у тржишним нишама великих градова, као и у заштићеним подручјима у спрези са развојем одрживог туризма.

Драгана Јелић, мастер менаџер

Izveštaj o kretanju cena na zelenoj pijaci, klanicama i mlekarama

*Cene su izražene u din/kg, izuzev cene za jaja din/kom

Cene voća

Banana	130.00
Grejpfrut	180.00
Jabuka	50.00
Jabuka (Delišes r.)	60.00
Jabuka (Delišes z.)	60.00
Jabuka (Melrouz)	60.00
Jabuka (Mucu)	60.00
Jabuka (ostale)	50.00
Kivi (sve sorte)	140.00
Kruška (ostale)	150.00
Lešnik (očišćen)	1800.00
Limun (sve sorte)	120.00
Mandarina (sve)	150.00
Orah (očišćen)	1300.00
Pomorandža (sve)	70.00
Smokva (suva)	500.00
Šljiva (suva)	350.00

<i>Jaja i živinsko</i>	<i>meso</i>
Jaja S	14.00
Jaja A	13.00
Jaja B	13.00
Jaja c	12.00
Pileće meso	200.00

<i>Cene mlečnih</i>	<i>proiz.</i>
Kajmak	700.00
Sir mladi	280.00
Sir punomasni	400.00

Cene povrća

Blitva	30.00
Brokola (sve)	120.00
Celer (sve sorte)	130.00
Cvekla (sve sor.)	50.00
Karfiol (sve sorte)	140.00
Krastavac (sal.)	170.00
Krompir (beli)	30.00
Krompir (crveni)	30.00
Kupus (sve sorte)	50.00
Luk beli (sve)	300.00
Luk crni (sve)	40.00
Paradajz (sve)	170.00
Pasulj (grad.)	300.00
Pasulj (tetovac)	320.00
Pasulj (beli)	320.00
Pasulj (šareni)	280.00
Pasulj (žuti)	290.00
Paškanat (sve)	100.00
Peršun (korenaš)	110.00
Peršun (lišćar)	15.00
Pečurke (šamp.)	180.00
Praziluk (sve)	100.00
Ren (sve sorte)	50.00
Spanać (sve)	180.00
Tikvice (sve)	250.00
Zelen (sve sorte)	50.00
Zelena salata	35.00
Šargarepa (sve)	50.00